

en les plantes; ni tan sols l'aigua no serveix d'aliment si no té alguna mescla, ja que el que s'adhereix ha de ser d'alguna forma corpori. Encara és menys probable que l'aire es pugui fer corpori. A més a més és evident que tots els animals tenen una regió o zona del cos que rep l'aliment i en la qual, un cop hi ha arribat, el cos l'assimila. Ara bé, l'òrgan de l'olfacte és al cap i l'olor entra simultàniament amb l'aire inspirat, de manera que ha d'anar a parar a la regió respiratòria. Així doncs, és evident que l'olor quant a olor no contribueix a la nutrició; resulta, però, igualment clar, partint de la nostra pròpia experiència sensitiva i del que ja hem dit, que contribueix a la salut; de manera que l'olor és, en relació amb la salut en general, el que el sabor és en la nutrició, respecte del que es nodreix. I així hem donat una petita explicació de diversos òrgans dels sentits.

1. Del alma, llib. II, cap. 8.
2. De la generació y corrupción, llib. II, cap. 1.
3. Del alma, llib. II, cap. 5.
4. Demòcrit, conseqüentment amb les seves teories, redueix la percepció a imatges materials que provenen de les coses. Ara bé, com que els seus àtoms només es diferencien en grandàries, posició, figura i ordre, el que determina les variants de sensació són preferentment les figures diverses. La sensació aleshores és subjectiva, en tot sentit que no reflecteixi immediatament aquestes variants dels àtoms mateixos. El subjecte receptor tradueix a la seva manera el que rep. Aristòtil es refereix a aquesta diversitat quan diu que aquests autors, Demòcrit especialment, redueixen els sensibles propis als comuns.
5. No ens ha arribat cap tractat d'Aristòtil que respongui a aquesta citació. La paraula grega "filologia" potser equival més exactament a l'expressió "tractat natural" o "tractat de la naturalesa de". El nostre terme actual "història" no és exacte.
6. W.S. Hett tradueix: "litro" com a carbonat sòdic, men-

tre que alguns diccionaris donen també o simplement el terme com a equivalent de "nitro", nitrat... En tot cas, la referència ens parla d'un fet poc explicable avui dia, si no és per les impureses que acompanyaven aquestes substàncies.

7. Alguns comentaris consideren espúria la frase o incís que va des de l'últim punt fins a aquest.
8. Alguns comentaristes creuen que cal ometre aquest incís. Per això ho hem col·locat entre parèntesis.
9. No ens ha estat possible de trobar una equivalència exacta per a la traducció d'aquest terme, com tampoc no l'han trobada altres traduccions de diversos països, els quals respecten la paraula grega i l'escriuen en la seva grafia pròpia.
10. És un mol·lusc del qual es treu la porpra.

El present text és extret de l'edició de F. de P. Samaranch "Del sentido y lo sensible y de la memoria y el recuerdo". Biblioteca de Iniciación Filosófica. Ed. Aguilar, Madrid, 1980.

(l'opinió)

A PUNTS ANECDÒTICS SOBRE L'ESQUERRA I LA PSIQUIATRIA

per Adolf Tobeña

Per primer cop la nostra revista obre dins aquesta secció un espai per a escrits que plantegin els diversos corrents de pensament presents en la comunitat científica catalana. Si bé algun d'ells s'han expressat a través d'articles, cal que els nostres científics puguin expressar-se en columnes d'opinió. La primera col·laboració és a càrrec d'Adolf Tobeña, professor de psicologia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Algunes institucions catalanes han patrocinat darrerament noves iniciatives en els sistemes d'atenció al malalt mental. S'han creat xarxes d'ambulatoris de psiquiatria, hospitals psiquiàtrics "de dia", i es fa un intent de millorar el funcionament dels manicomis. Tot això ho diuen els diaris i són bones notícies, cal constatar-ho. Proporcionar assistència psiquiàtrica fora del marc segregador del manicomi, prop del nucli de residència dels afectats i mitjançant sistemes que permetin la possible continuïtat de la seva inserció social, és un esforç absolutament necessari i convenient. Tot allò que vagi adreçat a disminuir el nombre d'individus que són dipositats en els magatzems marginals per a espècimens humans anormals, i tot allò que millori la rutina i la deixadesa que —en general— caracteritzen els grans centres psiquiàtrics, ha d'ésser benvingut.

Aquelles iniciatives han partit majoritàriament de l'esquerra política. És natural que sigui així: el

bon servei públic, la preocupació per la sanitat i l'assistència social, l'atenció als marginats i disminuïts, són —d'entrada— punts essencials de l'actuació de l'esquerra. Més i tot, quan al nostre país, la dreta no ha arribat mai a oferir uns resultats d'eficàcia mínima en aquells camps que poguessin situar-nos més enllà d'una realitat estrictament tercermundista.

Fa la impressió, però, que al costat de l'absoluta coherència ideològica de plantejament, hi ha un factor afegit que ha motivat les iniciatives de l'esquerra en aquest camp: l'afecció i l'interès que l'esquerra del país ha mostrat durant les darreres dècades pels temes psiquiàtrics. L'assistència psiquiàtrica i els seus problemes han estat un model de discussió ben fèrtil de les relacions de dominació, el poder, els mecanismes de control i segregació social, i tants d'altres punts de reflexió ideològica i filosòfica.

Ara bé, la possible aplicació d'aquests tèmics de discussió ideològica a la resolució de problemes d'assistència psiquiàtrica,

és tota una altra qüestió. Si es tracta de resoldre problemes concrets d'assistència d'una manera eficaç, entrem en un altre terreny: el de la utilització d'un conjunt de tècniques (anomenades psiquiatria i psicologia clínica), de la manera més rigorosa i òptima. I sempre ens ha semblat que l'esquerra del país està en aquestes qüestions bastant desorientada. Aquelles iniciatives assistencials que —afortunadament— ha emprès l'esquerra, poden quedar-se a mig camí, com una mostra ingènua i ben intencionada de "voluntarisme assistencial" i sense tot el rendiment que podria donar, precisament a causa de la desorientació esmentada.

La base d'aquella desorientació és fàcilment resumible. En general, l'esquerra acostuma a considerar únicament aproximacions psiquiàtriques valuoses les diferents psicoteràpies, la psicoanàlisi, les teràpies de consell i suport i d'altres tècniques similars procedents de la psicologia comprensiva. En canvi, acostuma a rebutjar i anatematitzar els mètodes i tècniques

fonamentats en la psiquiatria i la psicologia de base objectiva. Fa, doncs, una tria selectiva de tècniques psiquiàtriques i psicològiques sobre les quals basar la reforma assistencial. Si la tria consistís a garbellar les tècniques d'eficàcia provada major, no hi hauria res a dir. Però en general no és així: les tècniques que a partir d'arguments ideològics acostuma a seleccionar l'esquerra, no han pogut provar mai de manera conclouent una eficàcia major que el nivell de l'atzar o la simple remissió espontània dels trastorns amb el pas del temps. En aquest sentit, ha estat ben sonat l'escàndol que ha suscitat entre els psicoterapeutes nord-americans la decisió presa per l'anterior administració demòcrata de subvencionar una recerca federal a gran escala per tal d'arribar a conclusions fermes sobre l'eficàcia i el rendiment de la psicoteràpia; i així poder decidir sobre el manteniment o la retirada de les subvencions públiques als tractaments psicoterapèutics, en cas que s'arribi a confirmar la suposada

manca d'operativitat d'aquelles tècniques.

L'arranjament de l'esquerra al costat de les aproximacions psicològiques o psiquiàtriques de base comprensiva i el rebuig de les metodologies de base objectiva no són —afortunadament— generals. Són una actitud peculiar, i gairebé gosem sospitar que casolana, de la nostra esquerra. Frec a freq —això sí— i tot seguint les petjades de certes esquerres europees de França, Alemanya i Itàlia; i d'algunes de sud-americanes. Països ben endarrerits tots ells —curiosament— en el camp de la psicologia i la psiquiatria. En d'altres països avançats en aquest camp —com ara Suècia, Canadà, Anglaterra, EUA; i en un altre marc Txecoslovàquia i l'URSS— no es produeix aquella separació quasi escolàstica en bàndols oposats. És perfectament possible en aquests països un treball professional ben allunyat dels àmbits de la psicologia comprensiva, al costat de posicions polítiques d'esquerra. Això, sense el perill de l'etiquetació de reaccionarisme o col·laboracionisme amb els mecanismes de poder usuals, que quasi automàticament comportaria al nostre país. Recordem que fou també ben sonada la batzegada que produí en les ànimes benpensants de l'esquerra local el film d'A Resnais *Mon oncle d'Amérique*, on es presentava una mostra didàctica dels possibles i encara modestos avantatges que pot proporcionar l'anàlisi dels conflictes humans, a partir d'alguns mecanismes molt elementals que han estat estudiat i sistematitzat les neurociències o la psicobiologia. En el fons és un problema de desinformació barrejat amb bones dosis de ceguesa ideològica. L'esquerra local en general ha tancat els ulls davant els avenços i l'increment de coneixements que han

generat les neurociències: disciplines que estudien el sistema nerviós dels organismes, la conducta dels organismes i, sobretot, les interrelacions entre conducta i sistema nerviós. El conjunt d'aquells coneixements que estan acumulant la neuroanatomia, la neuroquímica, la neurofarmacologia, la psicofisiologia i la psicologia experimental va formant a poc a poc el ric i sòlid substrat sobre el qual recolzaran unes tècniques —la psiquiatria i la psicologia clínica— ara com ara insegures, però probablement força poderoses en un futur previsible.

No és gens bo mantenir ignorats i arraconats coneixements ben establerts que poden ésser útils. Així, les neurociències han fet passos molt notables en l'esbrinament dels mecanismes del dolor. Han establert bona part dels mecanismes íntims del plaer en els animals. Han posat les fites per al coneixement dels mecanismes de l'addicció a les drogues. Han enfocat el bon camí en el coneixement de les bases moleculars de l'aprenentatge, la memòria i en general dels efectes de l'experiència sobre els organismes. S'acosten amb sorprenent eficàcia a la comprensió de les disfuncions dels complexos mecanismes de l'enginyeria química neuronal, que estan per sota de les emocions normals, però també d'alguns trastorns mentals, de les demències i dels retardaments intel·lectuals. Han generat sistemes de mesura i de diagnòstic amb capacitat discriminativa i fiabilitat suficients. Han produït tècniques reeducadores de trastorns subtils del rendiment o d'hàbits desadaptatius, d'una eficàcia absolutament provada. I moltes coses més. En realitat, la recerca en neurociència i psicobiologia és un camp punta del treball científic actual, amb

resultats notables. El coneixement del cervell i de la conducta dels organismes s'ha convertit en un gran repte plenament acceptat per les comunitats científiques vigeroses del món. No podia ésser d'altra manera: hi ha una gran prevalència de trastorns psiquiàtrics i neurològics que esperen solució, i hi ha molta gent incapacitada per hàbits desadaptatius o trastorns selectius del rendiment intel·lectual, verbal i fins i tot emocional.

Aquest gran esforç no pot ignorar-se. Cal primer conèixer-lo, i després —necessàriament— abonar-lo. El premi Nobel de medicina d'enguany pot servir d'il·lustració. Han estat premiats un psicòleg nord-americà (R.W. Sperry) i dos metges (D.H. Hubel i T.N. Wiesel), un suec i l'altre canadenc, que treballen tots ells en el camp de la psicobiologia. Ens referirem únicament als de Sperry. La seva feina amb animals i humans ha permès conèixer amb precisió l'especialització dels dos hemisferis cerebrals dels homes, en diverses funcions perceptives, verbals, intel·lectuals i àdhuc emocionals. I ha esbrinat els mecanismes mitjançant els quals dos hemisferis que tenen un cert grau d'especialització en funcions diferents, també col·laboren i interactuen continuament en feines comunes. Tots aquest treballs tenen una transcendència òbvia per al coneixement de l'organització de funcions del cervell humà normal. Però han servit també per a diverses coses no tan bàsiques o acadèmiques: intuir possibles mecanismes responsables de déficits subtils i comuns en l'adquisició i el rendiment en diversos aspectes del llenguatge; estudiar la diferent intervenció dels dos hemisferis en la generació i manifestació de les psicosis esquizofrèniques; fer possible

l'aplicació de tècniques molt poderoses de condicionament instrumental per a la rehabilitació de funcions lingüístiques perdudes en lesions cerebrals irreversibles, tot aprofitant les poc explotades capacitats verbals de l'hemisferi dret.

Coses com aquestes no poden ignorar-se. Convé repetir que he anat seleccionant algunes mostres simplement de les possibilitats i aportacions actuals de la psicobiologia i les neurociències. Tot això s'està integrant a la psiquiatria i a la psicologia clínica, i no pot quedar al marge de les iniciatives i les millores assistencials en aquests terrenys, que s'estan promovent al nostre país. L'esquerra faria bé —em sembla— d'adoptar davant d'aquest tipus de ciències i tècniques la mateixa actitud empírica que ja pot constatar-se davant (per posar dos exemples) la informàtica o l'enginyeria genètica. Això és, control rigorós dels possibles mals usos, però aprofitament i rendibilitat dels usos socialment i individualment desitjables. Continuar amb la bena als ulls davant la psicologia i la psiquiatria de base objectiva potser ja és, a hores d'ara, en el camp de les realitats contrastables, una actitud antiprogressista. Perquè refugiar-se únicament en els procediments de la psicologia i la psiquiatria comprensives pot significar quedar-se al nivell de l'assistència social a base de proporcionar atenció i consol als desvalguts. I malgrat els possibles efectes benefactors d'aquells dos poderosos reforçadors socials (l'atenció i el consol), potser no es resoldran problemes que actualment ja podrien començar a ésser resolts.

(Adolf Tobeña i Pallarés)

CARTES AL DIRECTOR

LA BIOENERGIA A CATALUNYA: A. SUQUÉ RESPON A J. TERRADAS

Vaig rebre al seu temps la còpia de la carta enviada pel professor Terradas a la vostra revista (ciència), sobre el meu article "La Bioenergia a Catalunya" publicat en el n.º 7. Agraeixo al Prof. Terradas les paraules amables que em dedica al final de la carta i la seva adhesió a la idea de crear un bosc experimental per a l'estudi del bosc mediterrani, i espero que col·laborarà en les jornades sobre BOSCOS, que pensem organitzar

pròximament per a la promoció d'aquest bosc. Per la meua part dec al Sr. Terradas l'explicació sobre el fet que en les Jornades de Bioenergia de 1979 vàrem voler estudiar si era possible fer alguna cosa amb el bosc mediterrani espanyol que no fos deixar-lo condemnat a una pura extinció. El Sr. Sagasta, subdirector de l'ICONA, va donar en les mateixes jornades una conferència en la qual parlava d'un projecte de

replantació i regeneració de 5 milions d'hectàrees de bosc mediterrani sec, que no havia estat admès pel govern perquè no es preveia que arribés a ser productiu. En la defensa del pla assenyalava que Espanya tenia compromisos contrets de complir les Cartes Europees del sol i de l'aigua, de la necessitat de protegir els pantans de l'aterrament, de la protecció de les deus d'aigua i aigües subterrànies, de la necessitat de reduir els escorrentius, de

protegir molts terrenys del seu camí cap a la desertització, dels molts beneficis que el bosc produeix sobre el clima i el medi ambient, de les qualitats del bosc com a lloc d'esplai i de la necessitat de proveir de nous espais per a l'assentament de part de la població que augmentarà fins a fi de segle en més de sis milions de persones. Contabilitzant aquests avantatges es veu la necessitat de seguir un pla tal com el subdirector de l'ICONA proposava; però el govern va jutjar que les despeses eren massa considerables, amb poques probabilitats de rescabalar-se'n en un futur pròxim. En la conferència del professor Terradas es veia la possibilitat d'aconseguir almenys una part de les despeses i poder fer repoblacions sense un cost excessiu, ja que deia que el bosc mediterrani permetia un petit aprofitament de llenya i un altre de fusta si estava ben cuidat, i per tant no era tant el mal greu, perquè amb una producció mitjana anual de dues tones de bròl·la i llenya per hectàrea, vaig calcular que es podria pagar un equip de boscaters fix per tenir cura del bosc, els camins i els tallafocs i tenir sempre eficient la prevenció i l'extinció d'incendis, així com organitzar-la per a tot l'any. Vaig calcular que es necessitaria un màxim de 12 boscaters per 10 km², que tindrien un centre local per aprofitar la biomassa forestal i per a prevenció d'incendis. Amb aquest projecte estès a tot Espanya ens acostaríem a una producció de més de 50 milions de tones de productes de biomassa forestal l'any equivalents a 20 Mtep. es podrien fer productives 25 milions d'hectàrees de tot el territori nacional i donar feina, en els propers 20 o 30 anys, a més de 400.000 persones.

El nostre pla seria paral·lel al del govern francès, el qual segons el seu ministeri d'Agricultura ha arribat a estalviar 6 milions de tones de petroli en 2 anys i n'estalviarà de 13 a 15 milions en els propers 19 anys, segons les dades publicades per l'ONU en un fullet, del qual envio una fotocòpia.

En els plans de la utilització de l'energia els propers 20 anys, el govern espanyol s'oblida totalment de la biomassa i prefereix exclusiva-

ment el carbó, que pot donar molt, però és dubtós que no produeixi greus problemes de contaminació, a part els inconvenients quasi irresolubles de perills a les mines subterrànies, i d'insuficiència de la producció nacional per a cobrir totes les necessitats. El pla d'aprofitament de la biomassa podria ser el primer pas cap a una valoració molt més important de tot el territori nacional. La resistència de l'Administració a reconèixer la gran importància que va adquirint el bosc com a productor d'energia i del gran paper que té reservat en aquest aspecte, només es pot explicar per la gran decepció que produeix actualment el bosc, especialment per la proliferació dels incendis a tot Espanya, que cada any destrueixen tantes quantitats del bosc que tants esforços ha costat de repoblar aquests darrers 40 anys. Després de deixar els boscos que creïessin a lloure, ara estan en unes condicions de més perill d'incendi que mai. Segons s'ha dit per Televisió Espanyola, els estudis de la UNESCO indiquen que la pervivència mitjana del bosc mediterrani respecte als incendis és només de 35 anys. Per tant no cal repoblar-lo si no es resol primer el problema dels incendis.

La llei d'incendis forestals va ser glossada en una de les conferències de les mateixes jornades pel Sr. Lluís Pou, enginyer en cap del servei d'Extinció d'Incendis de la Generalitat de Catalunya.

Va donar algunes explicacions dels inconvenients que tenia l'aplicació de la llei i va proposar diverses modificacions per millorar-la. També va assenyalar que les bases 6.ª i 7.ª referents a treballs preventius de creació de tallafocs, neteja de boscos i matolls i la creació de camins d'accés i penetració es realitzen molt deficientment i incompletament per manca de consignació per a l'execució i la conservació. Va propugnar la modificació de la manera com es realitzen avui dia aquests treballs, per fer-los menys cars i més efectius. Amb la prevenció no s'evitaran els incendis, però es pot aconseguir que no siguin tan nombrosos, que siguin més fàcils d'extingir i sobretot disminuir els incendis catastròfics

que posen en perill la vida dels habitants del bosc i la dels que es dediquen a l'extinció.

La màxima eficàcia s'aconseguirà el dia que tot el territori nacional que estigui en perill d'incendi estigui vigilat per equips de bombers que tinguin a càrrec una zona de bosc cultivada i en rendiment, que s'haurà de tractar amb nous mètodes de silvicultura basats a obtenir a més dels beneficis ecològics i ambientals que proporciona el bosc, els d'utilitzar com a combustible tota la producció no útil per a altres usos més rendibles que pugui donar, i a la vegada amb mètodes de repoblació que defensin el terreny contra l'erosió no contradiguin las lleis de l'equilibri ecològic.

Avui dia qualsevol matèria vegetal que contingui carboni constitueix potencialment un combustible amb una riquesa calorífica superior a les 4.000 KCal per Kg de matèria vegetal. Els mètodes d'aplegar-la, assecar-la, o granular-la la converteixen en combustible aptes per a tota mena de producció de calor, competitiu en rendiment i preu amb els altres combustibles.

Els treballs dels encarregats de l'extinció i la prevenció dels incendis, haurien de ser els primers que s'experimentessin en els centres forestals proposats.

De moment els estudis previs per a aquests boscos s'han limitat a un bosc de Sant Mateu de Bages de 100 Km². Crec que també seria interessant iniciar els treballs de prevenció a la zona de la península de Cap de Creus, del Paní, Sant Pere de Roda i les Muntanyes que hi ha al Nord, fins a la frontera amb França, que estan degradant-se a tota velocitat per causa dels nombrosos incendis, i que a més estan plens de cultius d'olivera i vinyes abandonats. La repoblació de boscos i els cultius donarien una gran riquesa a tota la regió.

Barcelona, 10 de gener de 1982.

(Antoni Suqué)

L'ESPERANTO I LA CIÈNCIA

Us agrairíem que donéssiu a conèixer, mitjançant els vostres amics, plafó d'anuncis, etc., la nostra adreça: Iberia Esperanto Servo. Apartat 27.066. Barcelona. Potser són dels vostre

interès les adreces d'organitzacions esperantistes de divulgació científica: Sciensa Rondo de Esperantista. P.F. 193 Budapest (Hongria). Umversala Esperanto Ligo Artistay. P.L. 24,

SF-41161 Tikkakoski (Finlàndia).

Iberia Esperanto Servo

(CIÈNCIA) CENSURA LA QUESTIÓ NUCLEAR?

Hem quedat astorats en veure publicat a la secció de "Cartes al Director" el Manifest "Per uns Països Catalans lliures de la nuclearització" en el darrer número de la vostra revista (ciència) n.º 12, any 2, des. 1981, pp. 73-74).

Els motius del nostre astorament es basen en el tracte rebut per l'esmentat Manifest i els exposem a continuació:

— Publicat com a carta al director. No fou entregat com a tal ja que es pretenia bàsicament

adreçar-se, a través de (ciència), a tots aquells companys/companyes que volgues sin adherir-s'hi. Per descomptat desitjaríem que vosaltres —tot l'equip de (ciència)— us hi adheríssiu, en la mateixa línia que (ciència) s'ha adherit a altres manifestos: "Recerca i Autonomia: Declaració dels científics catalans", ((ciència) n.º 4 i 5), "Una greu amenaça contra la regió volcànica d'Olot" ((ciència) n.º 12). Si no és possible això que demanem, us pregaríem

que en féssiu públiques les raons.

— Oblit (?) en citar, si no les podíeu reproduir íntegrament (altres vegades (ciència) ho ha fet), les gairebé 300 adhesions inicials al Manifest i la llista d'entitats. Potser és perquè aquests professors/investigadors no tenen prou "pes". Us demanem que publiqueu la llista sencera d'adhesions així com els centres de treballs dels adherits perquè els lectors de (ciència) puguin jutjar per si mateixos.

- Oblit (?) de dir que el Manifest va ser lliurat al Parlament de Catalunya (25 de juny, registre d'entrada n.º 2581) i al Consell Executiu de la Generalitat (26 de juny, registre d'entrada n.º 1004).
- Retard en la seva publicació. El Manifest estava en poder del consell de redacció des del dia en què es va començar a recollir signatures (als inicis de l'any 1981). Al mes de juny us va ser lliurat un exemplar del Manifest compaginat amb més de 250 adhesions de professors de les universitats i investigadors dels centres de recerca del país.
- Oblit (?) en citar els contactes on dirigir-se per adherir-s'hi. En el primer document que us vàrem lliurar hi havia tres adreces i en el segon una.
- Oblit (?) de dir que el Manifest resta obert a noves adhesions i està a disposició de tots aquells grups de base que el necessitin en la

seva lluita quotidiana. Volem deixar constància, com a científics i tècnics, que no ens agradaria veure (ciència) convertida en un portaveu "esterilitzat" de la ciència i la tecnologia. Ja hi ha massa òrgans informatius que, amb l'excusa d'una pretesa neutralitat, es converteixen en botxins de la llibertat d'expressió, encara que sigui en català. Així el director d'un diari en català, en demanar-li que publicqués el Manifest s'hi va negar dient que el consell d'administració era favorable a l'energia nuclear. Com podeu veure és una bona manera de servir la informació al país. Per fer-vos una idea el Manifest només ha estat reproduït totalment a "El 9 Nou", "Diario de Barcelona", "Integral", "Mallorca Socialista", "BIEN boletín de información sobre Energía Nuclear", "La Fullaraca"; i citat en quatre ratlles per "Avui" i "El Periódico", tot i que va ser lliurat a tots els mitjans d'informació del país.

Finalment, ens oferim per elaborar un ampli dossier sobre l'energia nuclear que, publicat a (ciència), contribueixi a la introducció al nostre país del debat que, arreu del món, els científics menen sobre aquest tema. Amb l'esperança de veure publicada aquesta carta en la vostra revista, que creiem que és la de tots, i amb el desig de no veure'ns obligats a donar-nos de baixa com a subscriptors de (ciència), per causa de la censura que sobre la qüestió nuclear sembla que apliqueu, ens acomiadem.

P.S. Podeu adreçar la correspondència a l'apartat de correus 802 de Barcelona.

(Grup de científics i tècnics per a un futur no nuclear)

(ficció)

L'ILLA DEL GRAN EXPERIMENT

per Onofre Parès

Existeix una tradició de literatura catalana de ciència-ficció? El text que presentem sembla confirmar-ho. Es tracta d'un llibre intítulat *L'illa del gran experiment* que porta com a subtítol *Reportatges de l'any 2000* i una dedicatòria a l'honorable senyor Esteve Morell, il·lustre català, batlle de Melbourne. Sobre el seu autor, Onofre Parés, no hem pogut trobar cap referència biogràfica. El llibre fou editat a Barcelona l'any 1927 per la llibreria Catalònia. Heus aquí un avenç de les primeres pàgines de l'obra.

CAPÍTOL PRIMER DUES DATES HISTÒRIQUES

A l'any 1950 estava el món, si fa o no fa, com a l'any 1930. La ciència oficial econòmica no havia avançat pas gaire, que diguéssim, i la social, tampoc. En canvi, Europa havia arribat a la seva unitat política gràcies a una estreta aliança ofensiva i defensiva dels seus financers. Els Estats Units d'Europa eren un fet per l'esforç suprem de tots els seus acreedors, els banquers, que, per tal de salvar els interessos i capitals deixats durant anys i anys als innombrables governs de cada una de les nacions amb els quals havia prosperat, dividida, la vella Europa, havien imposat com a suprema raó d'existència, la unió política i econòmica de l'Europa, com efectivament s'havia fet. Ja no restaven les antigues fronteres; les duanes i passaports havien estat suprimits dintre del territori estrictament europeu. I les antigues grans nacions formaven un conjunt de cent petits Estats autònomament regits i centralísticament orientats per un consell paneuropeu resident a Ginebra, l'antiga seu de la Societat de les Nacions. Aquesta nova constitució d'Europa havia suprimit les guerres entre europeus. Els afers s'havien arranjat tots mitjançant un seguit de trasllats de fàbriques i mercats d'una banda a l'altra i mitjançant una sèrie de matemàtiques i sapientíssimes fusions de capitals. El capitalisme europeu s'havia salvat i tornat a imposar-se al novell capitalisme americà que anys enrera s'havia perillósament ensuperbit. I amb això, els rics restaven més rics i segurs que mai i els pobres més lligats a un

treball racional i reglamentadíssim, això sí, però que els tancava amb porta de ferro i blindada dins del seu humil estament d'obriers perpetus i assalariats. I com que hi havia feina per a tothom i els salaris eren suficientment remuneradors, amb la seva complementària legislació social de retirs obrers i assegurances contra tota mena d'accidents del treball i de la vida, bons hospitals i asils i bones lleis i subsistències, no hi havia realment motius de rebel·lió ni vertaders estímuls per a determinades prediques subversives. I una religió pròspera i una policia severíssima arrodonien la pau i prosperitat social nascudes de l'altra pau i prosperitat econòmica.

L'exemple d'Europa influïa beneficiosament en tota la resta del món. L'Amèrica llatina s'havia tornat ordenada i fins es preparava i tot per a realitzar els Estats Units americans del Sud, com a balança dels pujants Estats Units americans del Nord, sempre, però, seguint el patró d'Europa. I els musulmans del Nord d'Àfrica i Oest d'Àsia, sota la tutela benigne i assenyada dels europeus, també s'havien confederat a l'estil dels mateixos. I la Índia havia creat el seu capitalisme, naturalment iniciat i dominat pel capitalisme europeu, i havia deixat la seva nirvana i havia pres gust per les comoditats de la vida, principi i fi del treball. I tota la Xina havia adoptat la maquinària europea i s'havia tornat disbauxadora per tal de tenir sempre més i més feina a l'estil occidental. I fins les races negres africanes començaven d'agafar previsions i a parlar de nacionalisme i d'unió i d'indústries i d'adquisició de capitals.

La cultura també havia fet la seva via; gairebé enlloc del món hi havien analfabets. I a tot arreu del món es llegien diaris i novel·les europees i